

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 42,068 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 122 คน เป็นครู จำนวน 1,460 คน และเป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 40,486 คน ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 396 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วน ประเมินค่า (rating scale) มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่ง และเก็บแบบสอบถามจำนวน 396 ฉบับที่ให้กับผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 นำเสนอได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

1.1 ด้านความพร้อมของครู นำเสนอในรายองค์ประกอบของรายข้อแต่ละข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.1.1 การดำเนินงานจัดเตรียมความพร้อมของครู ให้มีความรู้ มีความสามารถ มีศักยภาพ เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียนเป็นหน้าที่ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองลงมาคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และคณะครู และผู้บริหารโรงเรียน ตามลำดับ

1.1.2 แนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมของครูให้มีความรู้ มีความสามารถ มีศักยภาพ เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียน ดำเนินการดังนี้ คณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาคือ คณะครูร่วมกันเสนอแผนปฏิบัติการ ต่อผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำร่วมกับฝ่ายบริหาร ตามลำดับ

1.1.3 แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และรายวิชาเรียน โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดำเนินการดังนี้ ครูศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในบทเรียน หรือรายวิชา รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมหรือ

จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในบทเรียนหรือรายวิชา และ ครูเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีการสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในบทเรียน หรือรายวิชา ตามลำดับ

1.1.4 แนวทางในการนำทรัพยากรท้องถิ่น ที่จะส่งเสริมการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการดังนี้ คณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันศึกษาทรัพยากรท้องถิ่นที่สำคัญในชุมชน โดยการประสานกับผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อการจัดการศึกษา รองลงมาคือ คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันพิจารณาดำเนินการศึกษาข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชน และประสานชุมชนเพื่อดำเนินการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายบริหาร ตามลำดับ

1.1.5 แนวทางในการเตรียมห้องเรียน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เรียบร้อย สะอาด ร่มรื่น ดำเนินการดังนี้ ครู ผู้บริหาร กรรมการนักเรียนร่วมกันวางแผนนโยบาย ในการจัดเตรียมห้องเรียน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้สะอาด ร่มรื่น รองลงมาคือ จัดประชุมครู ร่วมกันวางแผน และแนวปฏิบัติในการรักษาสภาพ และความสะอาดของห้องเรียนให้เรียบร้อย และประชุมร่วมกับนักเรียนในห้องเรียน เพื่อจัดเวรรับผิดชอบความสะอาดในห้องเรียน ตามลำดับ

1.1.6 แนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเป็นกัลยาณมิตร ดำเนินการดังนี้ ครู ร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รองลงมาคือ ครูศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนด้านการเรียนการสอน และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนแบบเป็นกัลยาณมิตร ตามลำดับ

1.1.7 แนวทางในการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเน้นการมีส่วนร่วม การส่งเสริมความสามัคคี และการมีน้ำใจ ในห้องเรียน ดำเนินการดังนี้ จัดกิจกรรมการแข่งขันประกวด หรือให้รางวัลแก่นักเรียนกลุ่มที่มีความสามัคคีให้มีความรับผิดชอบ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน รองลงมา คือ คณะครูในโรงเรียน ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน และครูศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน โดยส่งเสริมการเรียนรู้แบบเป็นทีม ตามลำดับ

1.2 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมนำเสนอในรายองค์ประกอบของรายข้อแต่ละข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.2.1 แนวทางในการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียน และห้องเรียน ดำเนินการดังนี้ คณะครู และคณะกรรมการนักเรียน

ร่วมกันกำหนดหน้าที่เพื่อรักษาความสะอาด รองลงมาคือ กำหนดพื้นที่และอาคารให้นักเรียน ร่วมกับรับผิดชอบทำความสะอาดเป็นกลุ่ม และให้ครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาจัดแบ่งหน้าที่ให้นักเรียนรับผิดชอบ ตามลำดับ

1.2.2 แนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียน ดำเนินการดังนี้ จัดการประกวดห้องเรียนในด้านความสะอาด ร่มรื่น และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนักเรียน รองลงมาคือ คัดเลือกนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ มีวินัย และเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา เพื่อประกาศชมเชย และให้รางวัล และจัดการประกวดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน และจุดรับผิดชอบของแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ

1.2.3 แนวคิดในการกำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนหรือสถานศึกษาให้มีความใกล้ชิดธรรมชาติ ดำเนินการดังนี้ คณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางและวางแผน รองลงมาคือ คณะครูร่วมกันเสนอแผนปฏิบัติการ ต่อผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันพิจารณาดำเนินการ ตามลำดับ

1.2.4 แนวทางในการบำรุง ดูแล และพัฒนาสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน หรือสถานศึกษา ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย และเหมาะสม พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ ดำเนินการดังนี้ คณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง และวางแผน รองลงมาคือ คณะครู นักเรียนในชั้นเรียน กรรมการนักเรียน ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดแนวทางและวางแผนในการดำเนินงานร่วมกัน และคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันพิจารณาดำเนินการ ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำเสนอในรายองค์ประกอบของรายข้อ แต่ละข้อโดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.3.1 แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในโรงเรียน ดำเนินการดังนี้ จัดการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน รองลงมาคือ ให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา อบรมเป็นประจำทุกวัน และจัดค่ายคุณธรรม และนิมนต์พระสงฆ์มาอบรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

1.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกครั้ง รองลงมาคือ ให้คณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีคณะครูเป็นที่ปรึกษา และคณะครูเป็นผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการนักเรียนร่วมกันวางแผนดำเนินการ ตามลำดับ

1.3.3 แนวทางในการเลือกใช้ จัดหา หรือจัดสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ดำเนินการดังนี้ ครูศึกษาคู่มือการสอน จัดหาสื่อ หรือผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อ จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน และจัดการประกวดการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตามลำดับ

1.3.4 แนวทางในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมให้กับตนเอง ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้จัดทำโครงการคุณธรรม และนำเสนอต่อสาธารณชน รองลงมาคือ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชุมชน และร่วมกันอภิปราย แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือชุมชนของตน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด แก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ

1.3.5 แนวทางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินความสำเร็จของผลงาน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงการคุณธรรม นำเสนอผลงานโดยการจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน โดยมีครู เพื่อน หรือผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมประเมิน รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และประเมินความสำเร็จของผลงานด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมการประกวดผลงานของนักเรียนในห้องเรียน หรือภายในโรงเรียน ตามลำดับ

1.3.6 แนวทางในการฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักกำหนดเป้าหมายของงาน กำหนดงาน และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ดำเนินการดังนี้ ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยมอบหมายงานให้นักเรียนเป็นผู้คิด วางแผน กำหนดงาน และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง รองลงมาคือ ฝึกให้นักเรียนจัดทำโครงการคุณธรรมเป็นกลุ่ม โดยจัดให้มีการประกวดโครงการ และครูมอบหมายความรับผิดชอบในการพัฒนางานในจุดต่างๆ ของห้องเรียน หรือภายในโรงเรียน เป็นกลุ่มๆ ตามลำดับ

1.4 ด้านสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ นำเสนอในรายองค์ประกอบของรายข้อแต่ละข้อโดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.4.1 แนวทางในการจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจเหมาะสมกับวัย และเป็นสื่อที่ให้ผลต่อการเรียนมากที่สุด ดำเนินการดังนี้ โรงเรียนประสานกับผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ มาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้กับนักเรียน รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูได้ผลิตสื่อที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อผลิตสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตามลำดับ

1.4.2 แนวทางในการนำสื่อจากท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม โดยนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชน เช่น ในวันสำคัญทางศาสนา หรือวันสำคัญที่เป็นประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน รองลงมาคือ คณะครู ผู้บริหาร และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานวางแผนร่วมกันในการศึกษาหาแหล่งเรียนรู้ หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นในชุมชน และ ครู ประสานกับผู้ปกครองนักเรียนในการศึกษาหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน ตามลำดับ

1.4.3 แนวทางในการส่งเสริมให้ครู ได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้แก่ครูผู้ที่มีความสนใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และใช้สื่อจนเกิดผลดีกับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ จัดให้มีการประกาศเกียรติคุณกับครูที่ใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนเกิดผลสำเร็จกับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องในกิจกรรมหรือโอกาสสำคัญๆ และจัดให้มีการประกวดการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนทุกภาคเรียน ตามลำดับ

1.5 ด้านการนิเทศติดตาม นำเสนอในรายองค์ประกอบของรายข้อแต่ละข้อโดยเรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.5.1 การนิเทศติดตาม เป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามลำดับ

1.5.2 แนวทางในการส่งเสริมความรู้แก่ครูผู้สอน ได้แก่ การสาธิตวิธีการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ จัดให้มีการอบรมครูในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ รองลงมาคือ จัดให้มีนิทรรศการแสดงผลงานของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และจัดให้มีการประกวดการสาธิต การสอนแบบบูรณาการ โดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

1.5.3 แนวทางในการจัดกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เกิดความเข้มแข็ง การส่งเสริมความสามัคคี การมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้แก่ครูผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน รองลงมาคือ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี การมีน้ำใจ และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การจัดกีฬาภายในโรงเรียน นอกโรงเรียน และการจัดกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน เป็นต้น และจัดให้มีนิทรรศการแสดงผลงานของครู ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำคุณธรรม จริยธรรม

และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาใช้เป็นกระบวนการในการจัด การเรียนรู้ ตามลำดับ

1.5.4 แนวทางในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี การอำนวยความสะดวก และบำรุงขวัญแก่ผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ จัดให้มีการประกวด การแข่งขันทักษะวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รองลงมาคือ จัดกิจกรรมการศึกษา เรียนรู้นอกสถานศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในจังหวัด และจัดให้มีนิทรรศการการแสดงผล งานของนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ตามลำดับ

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล นำเสนอในรายชื่อประกอบของรายชื่อแต่ละข้อโดย เรียงลำดับจากค่าร้อยละสูงสุดลงมา 3 อันดับ นำเสนอดังนี้

1.6.1 แนวทางในการกำหนด ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผล และ ประเมินผลของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้ คณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง และวางแผน รองลงมาคือ คณะครูร่วมกันเสนอ แผนปฏิบัติการต่อผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ร่วมกันพิจารณาดำเนินการ ตามลำดับ

1.6.2 แนวทางในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละ รายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัด การเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึง ประสงค์ ให้กับผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ จัดให้มีการอบรมครูในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำ แผนการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ และสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีในชุมชนมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ รองลงมาคือ เชิญศึกษานิเทศก์ ที่มี ความชำนาญในการวัดผลประเมินผล มาแนะนำให้ความรู้ และจัดให้มีกิจกรรมการยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลแก่ครูที่สามารถจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล เสร็จตามวันเวลาที่ โรงเรียนกำหนด ตามลำดับ

1.6.3 แนวทางในการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ประสบผลสำเร็จ รองลงมาคือ ส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย และให้รางวัลแก่ครูที่มีความตั้งใจใน การทำงานอย่างจริงจัง และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครู เรื่อง การจัดระบบสารสนเทศด้าน การวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

1.6.4 ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน พิจารณาได้จากการให้ความร่วมมือร่วมใจทำงานของทุกฝ่าย ได้แก่ คณะครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รองลงมาคือ พิจารณาจากความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในทางที่ดีของนักเรียนแต่ละคน และพิจารณาจากการสังเกตเกี่ยวกับความสามัคคีในหมู่คณะของ

นักเรียนทุกคน ตามลำดับ

1.6.5 ถ้ามีรายงานผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้กับปกครองนักเรียนทราบ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนจะมีความไว้วางใจต่อทางโรงเรียนมากขึ้น รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนจะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานการแก้ไขปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนจะไม่สามารถเอาผิดกับทางโรงเรียนได้เมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ตามลำดับ

1.6.6 ผลการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่ได้มาจะมีประโยชน์ต่อโรงเรียน โดยเฉพาะคณะครู หรือครูที่ปรึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องได้ รองลงมาคือผลการประเมินสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนได้ และคณะครู ผู้บริหาร และฝ่ายปกครองจะมีแผนการดำเนินงานไว้ใช้เป็นหลักฐาน ตามลำดับ

1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมทั้ง 6 ด้านเมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นตรงกัน โดยมีด้านที่มีค่าร้อยละสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านความพร้อมของครู ด้านการนิเทศติดตาม ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านสื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตาม และด้านความพร้อมของครู ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่าง แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมทั้ง 6 ด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านความพร้อมของครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการนิเทศติดตาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ใน

ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศติดตาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศติดตาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 นำเสนอ ดังนี้

1.1 ด้านความพร้อมของครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การดำเนินงานจัดเตรียมความพร้อมของครู ให้มีความรู้ มีความสามารถ มีศักยภาพ เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน ควรเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จะกำหนดนโยบาย หรือแนวทางในการดำเนินงานให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ในทุกๆด้านเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 51) ที่กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่หลักในการการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา กำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักที่สำคัญ และทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันเพื่อดำเนินการพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในหน้าที่ที่โรงเรียน ดำเนินการอยู่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถ และก้าวหน้าในวิชาชีพ จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเกิดผลสำเร็จอย่างสูงสุด ในขณะที่แนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมของครู ให้มีความรู้ มีความสามารถ มีศักยภาพ เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ในโรงเรียน จากการศึกษา พบว่าควรเป็นหน้าที่ของคณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะว่า คณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคลากรหลักของสถานศึกษาที่จะต้องร่วมกันวางแผน กำหนดแนวทางในการพัฒนา หรือเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาให้มี

ความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ในโรงเรียน ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และมีความเข้าใจในปัญหาของนักเรียน ของโรงเรียน และของครูมากที่สุด การที่ทุกคนร่วมกันเตรียมความพร้อมจะเป็นการช่วยให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้โดยงานสอดคล้องกับอารีรัตน์ วัฒนสิน (2544, หน้า 1-6) ได้กล่าวว่า บุคลากรเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา คุณภาพให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านความดี มีปัญญา มีสุขภาพกาย แข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความเป็นไทย และสามารถพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ บุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์แบบ สร้างความมั่นใจให้สังคมยอมรับ บุคลากรทางการศึกษาต้องปรับตนเอง เพื่อเข้าสู่ระบบของสถานศึกษา และต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมมือร่วมใจกันในการจัดเตรียมความพร้อมของครูของโรงเรียน เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ส่วนแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และรายวิชาเรียน โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จากการศึกษาพบว่า ครูต้องศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในบทเรียน หรือรายวิชา ทั้งนี้เพราะว่า ครูคือผู้ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับผู้เรียน การที่ครูจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ครูจะต้องทำการศึกษาคู่มือ หรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อนำมาจัดทำแผนการสอน และนำแผนการสอนดังกล่าวมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยมีการประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 1 - 8) ที่กล่าวว่า ครู คือบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูจึงสามารถที่จะออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ลงในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ และมีคุณภาพตามที่ต้องการ โดยใช้กระบวนการวัดผล และประเมินผลที่หลากหลาย และครอบคลุมพฤติกรรมกรเรียนรู้ ในขณะที่แนวทางในการนำทรัพยากรท้องถิ่น ที่จะส่งเสริมการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ควรเป็นหน้าที่ของคณะครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันศึกษาทรัพยากรท้องถิ่นที่สำคัญในชุมชน โดยการประสานกับผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า ครู ผู้บริหาร และ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน ใกล้ชิดกับผู้ปกครองของนักเรียน ดังนั้นในการที่จะนำทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ง่าย ทั้งนี้เพราะชุมชน หรือผู้ปกครองนักเรียนต่างก็อยากให้บุตรหลานของตนได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม เช่นเดียวกับชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541, หน้า 18) ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน องค์กรและสถาบันทางสังคมต้องร่วมกันจัดให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ในทุกเวลาและทุกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองได้อย่างแท้จริง การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงจากสภาพแวดล้อม หรือทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัตินำไปสู่วิชาชีพได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ และการสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้จึงถือเป็นหัวใจที่จะทำให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะ “การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้” เป็นคุณลักษณะที่จำเป็น และสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต ส่วนแนวทางในการเตรียมห้องเรียน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เรียบร้อย สะอาด ร่มรื่นจากการศึกษา พบว่า ครู ผู้บริหาร กรรมการนักเรียนร่วมกันวางแผนนโยบาย ในการจัดเตรียมห้องเรียน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้สะอาด ร่มรื่น จัดประชุมคณะกรรมการนักเรียน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะว่า ครู ผู้บริหาร และกรรมการนักเรียน เป็นผู้ใช้สถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังนั้นถ้าจะทำให้อาคาร สถานที่ต่าง ๆ ร่วมถึงสภาพแวดล้อมสะอาด ร่มรื่น ทุกคนในโรงเรียนจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และมีการติดตามประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง การติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้ที่รับผิดชอบมีความตื่นตัว และมีความสนใจที่จะทำงานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 56) ที่กล่าวว่า การทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจ สามานสามัคคีกัน ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทาง การศึกษาทุกคน ทั้งนี้ต้องมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบและดูแลติดตามอย่างจริงจัง มีการมอบรางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดการตื่นตัวในการทำงาน และมีความตั้งใจ ในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเป็นกัลยาณมิตร จากการศึกษาพบว่า ครู ร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะว่า ครูและผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ที่ยู่งักนักเรียนดีที่สุด เข้าใจนักเรียน และรู้พฤติกรรมของนักเรียน ครูต้องจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ครูต้องมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถทราบข้อมูลนักเรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนา แก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับสี้อพลัง (2544, 17) ที่กล่าวว่า ในการดำเนินงาน

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์นั้น ครูต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน ออกเยี่ยมบ้านของนักเรียน จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และติดตามผลการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ ส่วนแนวทางในการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเน้นการมีส่วนร่วมส่งเสริมความสามัคคี และการมีน้ำใจ ในห้องเรียน จากการศึกษา พบว่า ควรจัดกิจกรรมการแข่งขันประกวด หรือให้รางวัลแก่นักเรียนกลุ่มที่มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เพราะว่า การจัดกิจกรรม หรือการส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความสามัคคีในการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันจะส่งผลให้งานสำเร็จได้โดยง่าย โดยเฉพาะถ้ามีการประกวดแข่งขัน และมอบรางวัลจะยิ่งทำให้ทุกคนมีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุภานี เสงศรี (2543, หน้า 49) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการประกวดแข่งขัน และมอบรางวัล จะทำให้ผู้ที่เข้าร่วมประกวดแข่งขันมีความตั้งใจในการทำงาน มีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ปัญหา และเข้าใจในปัญหาของเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี การทำงานร่วมกันก็จะทำให้งานประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

1.2 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางในการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียน และห้องเรียน ควรเป็นหน้าที่ของคณะครูและคณะกรรมการนักเรียนร่วมกันกำหนดหน้าที่เพื่อรักษาความสะอาดร่วมกัน ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญ โรงเรียนจะดูดี มีสง่าราศีหรือไม่ดูได้จากการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน อาคารสถานที่ภายในโรงเรียน ถ้าทุกคนร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลรักษาจะทำให้โรงเรียนสะอาด และมีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ดี และยังบ่งบอกถึงการมีวินัยที่ดีของนักเรียน สอดคล้องกับภุชมันต์ วัฒนานรงค์ (2540, หน้า 56) ที่กล่าวว่า การที่จะสร้างวินัยในการรักษาความสะอาดให้กับนักเรียนนั้น ครู และคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนต้องร่วมมือกันกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน และดำเนินงานอย่างจริงจัง โดยจัดกิจกรรมการประกวดเขตรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ หรือประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ทุกคนในโรงเรียนช่วยกันดูแลและรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง หรือจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยในการรักษาความสะอาด สำหรับแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียน จากการศึกษาพบว่า ควรจัดการประกวดห้องเรียนในด้านความสะอาด ร่มรื่น และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนักเรียน ทั้งนี้เพราะว่า การประกวดและมอบรางวัล เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนในห้องเรียนนั้นๆ มีความตั้งใจในการที่จะทำงาน เพื่อให้ตนเองได้รับชัยชนะ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน เมื่อประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับไพจิตร วรวาท

(2540, หน้า 32) ที่กล่าวว่า การจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ ในบริเวณโรงเรียน และห้องเรียนนั้นกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ได้ดี ก็คือ การจัดให้มีการประกวดอาคารสถานที่ และการประกวดห้องเรียน โดยมีการประกาศผลการแข่งขัน และมอบรางวัล เพื่อเป็นการประกาศถึงความสามัคคี ความตั้งใจของผู้รับผิดชอบตามอาคารสถานที่ หรือห้องเรียนนั้นๆ ซึ่งก็จะทำให้ผู้ที่รับผิดชอบมีขวัญและกำลังใจ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนแนวคิดในการกำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน หรือสถานศึกษาให้มีความใกล้ชิดธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่า ควรเป็นหน้าที่ของคณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง และวางแผน ทั้งนี้เพราะว่าการกำหนดแนวทางในการบริหารงานภาพรวม เป็นการกำหนดภาระงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งต้องเกี่ยวพันกับการบริหารงบประมาณ หรือการขอความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ที่มีในชุมชน หรือในโรงเรียนมาใช้ในการบริหารจัดการ และกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 48) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน ต้องร่วมมือบุคลากรในสถานศึกษา ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความสะอาดร่มรื่น โดยขอความร่วมมือจากชุมชน ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือคนในชุมชน ในการที่จะร่วมพัฒนาโรงเรียนของชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป เพื่อบุตรหลานของคนในชุมชน สำหรับแนวทางในการบำรุง ดูแล และพัฒนาสถานที่ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน หรือสถานศึกษา ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย และเหมาะสม พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า คณะครู ผู้บริหาร จัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดแนวทาง และวางแผน ทั้งนี้เพราะว่า ในการตรวจสอบ ดูแล ซ่อมแซม และปรับปรุงอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนนั้นเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนทุกคน ที่จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแล และหาแนวทางร่วมกันในการที่ปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย และเหมาะสม พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ ถ้าอาคารต่างๆ ภายในโรงเรียนมีสภาพไม่เหมาะแก่การใช้งาน ก็อาจจะเป็นอันตรายต่อนักเรียน ซึ่งผลที่เกิดตามมากับนักเรียนอาจไม่คุ้มค่า สอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2540, หน้า, 159) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรกำหนดแนวทาง หรือมาตรการในการดูแลซ่อมแซมอาคารสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และมีความพร้อมที่จะใช้งาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองนักเรียนในการที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในโรงเรียน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ในโรงเรียน มีแนวทาง

ในการดำเนินงานคือ จัดการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่า การสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใกล้ชิดกับพระภิกษุซึ่งเป็นผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้านักเรียนได้เรียนรู้ และได้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ นักเรียนมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตที่ดี สอดคล้องกับวิชัย ดิสสระ (2545, หน้า 114) ที่กล่าวว่า การจะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ การจัดให้มีการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมการจัดค่ายคุณธรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน จากการศึกษา พบว่า ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกครั้ง ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จะทำให้นักเรียนมีความรัก สามานสามัคคี และมีความตั้งใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในการที่ตนได้เข้ามามีส่วนร่วม และช่วยเหลือครู อีกทั้งนักเรียนทุกคนยังได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม และซึมซับคุณธรรมจริยธรรม จนทำให้นักเรียนมีการพัฒนา และมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับสุรพล บัวพิมพ์ (2542, หน้า 57) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนจะมีการพัฒนาในด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้นั้นโรงเรียนต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ตั้งแต่กระบวนการคิด วางแผนกิจกรรม หรือร่วมกันกำหนดแนวทาง ทั้งนี้เพราะนักเรียนจะบอกได้ว่าตนชอบกิจกรรมแบบไหน และกิจกรรมแบบไหนที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบ และอยากที่จะปฏิบัติที่สุด เมื่อทราบความต้องการแล้ว ครูก็ต้องร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การพัฒนานักเรียนจึงจะเกิดผลดีที่สุด ส่วนแนวทางในการเลือกใช้ จัดหา หรือจัดสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน จากการศึกษาพบว่า ครูศึกษาคู่มือการสอน จัดหาสื่อ หรือผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านวิชาการให้กับนักเรียน ครูเป็นผู้ที่กำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนดังนั้นครูจำเป็นศึกษาเรียนรู้ คู่มือการสอน และจัดหาสื่อ หรือผลิตสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมกับกิจกรรม โดยอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ นักเรียน เกิดการเรียนรู้ และทักษะการทำงาน รวมถึงช่วยให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการทำงานร่วมกับครู ซึ่งสอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ, และสายใจ อินทรมพรรย์ (2540, หน้า 187) ที่กล่าวว่า ครูต้องมีการเตรียมการสอน โดยการศึกษาคู่มือการสอน จัดสื่อการสอนให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครูที่ดี จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผล นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สำหรับแนวทางในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ให้กับตนเอง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้จัดทำโครงงานคุณธรรม และนำเสนอต่อสาธารณชน ทั้งนี้เพราะว่า การจัดทำโครงงานเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ถ้านักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จนักเรียนก็จะเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และยิ่งมีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุนทร ศรีภิรมณ์ (2540, หน้า 42) ที่กล่าวว่า การจัดทำโครงงานเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดของตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำเสนอผลงาน รู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดกลุ่มสัมพันธ์ในการทำการทำงานร่วมกัน เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนทำ ในขณะที่แนวทางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินความสำเร็จของผลงาน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ควรส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงงานคุณธรรม นำเสนอผลงาน โดยการจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน โดยมีครู เพื่อน หรือผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมประเมิน ทั้งนี้เพราะว่า ในการทำงานนั้นนักเรียน หรือผู้ปกครองอาจมีมุมมองในการประเมินที่แตกต่างจากครู ซึ่งถ้ามีเพื่อนหรือผู้ปกครองร่วมประเมินผลงานด้วยก็จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้ผู้ปกครองมองเห็นว่าตนก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน พิพิธกุล (2540, หน้า 42) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียน เพื่อน และผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของนักเรียน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการทำงาน และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน ส่วนแนวทางในการฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักกำหนดเป้าหมายของงาน กำหนดงาน และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยมอบหมายงานให้นักเรียนเป็นผู้คิด วางแผน กำหนดงาน และลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะว่า การทำงานกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกันในการทำงาน การร่วมกันทำงานจะทำให้นักเรียนได้รู้จักวางแผน กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน รู้จักเรียบเรียงขั้นตอนการดำเนินงาน รู้จักคิด วางแผน และแก้ปัญหาร่วมกัน นักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของกลุ่มร่วมกัน สอดคล้องกับยุพิน พิพิธกุล (2540, หน้า 50) ที่กล่าวว่า การมอบหมายงานให้นักเรียนทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำ รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำงาน ทำให้เข้าใจนิสัย พฤติกรรมการทำงานของเพื่อนในกลุ่ม

1.4 ด้านสื่อ โสตทัศนูปกรณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางในการจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจเหมาะสมกับวัย และเป็นสื่อที่ให้ผลต่อการเรียนมากที่สุดนั้น โรงเรียนควรประสานกับผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะว่า ชุมชนเป็นแหล่งรวม

ทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ อาทิเช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญในชุมชน แหล่งโบราณคดี รวมถึงสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องประสานกับชุมชนเพื่อขอใช้หรือขอรับการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อนำสิ่งดังกล่าวมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานในชุมชน เช่นเดียวกับ ครรชิต มัลลียงศ์ (2540, หน้า 23) ที่กล่าวว่า แนวทางในการจัดหาสื่อ สดุดทัศน์อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนกรณีที่โรงเรียนขาดแคลน โรงเรียนจะต้องประสานขอความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน หรือหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่มีสื่อ สดุดทัศน์อุปกรณ์ ดังกล่าว เพื่อขอรับการสนับสนุน หรือขอยืมใช้ เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในชุมชน ส่วนแนวทางในการนำสื่อจากท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน จากการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม โดยนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชน เช่น ในวันสำคัญทางศาสนา หรือวันสำคัญที่เป็นประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้เพราะว่า ในชุมชนมีความพร้อมเรื่องศาสนสถาน รวมถึงวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ มีความสามารถ ซึ่งโรงเรียนสามารถที่จะประสานกับผู้นำชุมชนในการนำนักเรียนเข้าศึกษาเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันจัดกิจกรรม โดยใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ ชำรง บัวศรี (2542, หน้า 272) ที่กล่าวว่า ชุมชนเป็นแหล่งรวมสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญหลายประการ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนพิธี หรือศาสนสถาน รวมทั้งวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งโรงเรียนสามารถใช้สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ โดยโรงเรียนจะต้องทำการประสานขอความร่วมมือไปยังผู้นำชุมชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ สำหรับแนวทางในการส่งเสริมให้ครู ได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน จากการศึกษาค้นคว้า ควรส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้แก่ครูผู้ที่มีความสนใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และใช้สื่อจนเกิดผลดีกับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้อำนวยประโยชน์ในการบริหารการจัดการศึกษา ให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การส่งเสริมให้ครูได้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าใจ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถ้าโรงเรียนมีการส่งเสริม ยกย่องชมเชย หรือมอบรางวัลให้แก่ครูผู้ที่มีความสนใจในการผลิตสื่อ ก็ยังจะทำให้ครูทุกคนในโรงเรียนเกิดแรงกระตุ้นที่อยากจะทำสื่อ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นประสบผลสำเร็จ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ ชุมพล ศฤงคารศิริ (2540, หน้า 170) ที่กล่าวว่า การยกย่อง ชมเชย หรือมอบรางวัลให้แก่ผู้ที่ประกอบคุณงามความดี หรือมีความตั้งใจที่จะพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้กับนักเรียน หรือโรงเรียน เป็นสิ่งที่ดีที่จะเป็นแรงเสริม และ

กระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความตื่นตัว และมีความตั้งใจที่จะพัฒนางานของตน ให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการนิเทศติดตาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การนิเทศติดตามควรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่า การนิเทศเป็นการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เกี่ยวกับกระบวนการ แนวทาง หรือผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนถือได้ว่าเป็นผู้ที่กำหนดแนวทาง หรือทิศทางในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนางาน หรือช่วยแก้ปัญหาในการดำเนินงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2541, หน้า 210) ที่กล่าวว่า การนิเทศติดตามภายในโรงเรียนต้องเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับทิศทาง หรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นผู้บังคับบัญชา ซึ่งทำให้บุคลากรเกิดความยำเกรง และมีความตั้งใจที่จะทำงานเพิ่มมากขึ้น ในการนิเทศนอกจากจะเป็นการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานแล้ว ยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรอีกด้วย สำหรับแนวทางในการส่งเสริมความรู้แก่ครูผู้สอน ได้แก่ การสาธิตวิธีการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน จากการศึกษา พบว่า จัดให้มีการอบรมครูในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ ทั้งนี้เพราะว่าการเข้ารับการอบรมเป็นการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับตนเอง ถ้าครูได้รับการอบรมหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้ครูเกิดความชำนาญ และสามารถดำเนินงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในชุมชนจะพบว่ามีวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย ดังนั้นถ้าโรงเรียนประสานขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ก็จะทำให้โรงเรียนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางหากครูไปอบรมในสถานที่ไกลๆ สอดคล้องกับ หวน พิณชูพันธ์ (2540, หน้า 60) ที่กล่าวว่า การจะพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความรู้ มีความสามารถเพิ่มขึ้น โรงเรียนต้องจัดให้มีการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครู ทั้งนี้เพราะการอบรมเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับครูในการที่จะทำงานของตนให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่แนวทางในการจัดกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เกิดความเข้มแข็ง การส่งเสริมความสามัคคี การมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน ผลจากการศึกษาพบว่า ควรส่งเสริม ยกย่อง ชมเชย และมอบรางวัลให้แก่ครูผู้ที่ให้ความสนใจในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่า การยกย่อง ชมเชยหรือให้รางวัล เป็นการเสริมแรงให้ครูได้มีความมุ่งมั่นที่จะตั้งใจในการพัฒนางานของตนได้อย่างต่อเนื่อง งานครูถือได้ว่าเป็นงานที่ค่อนข้างหนักงานพัฒนาคุณภาพของคน ซึ่งต้องมีอุดมการณ์ ดังนั้นการให้กำลังใจด้วยการยกย่อง ชมเชย หรือมอบรางวัลจึงเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย ดิสสระ (2545, หน้า 98) ที่กล่าวว่ากิจกรรมที่จะ

กระตุ้นให้เกิดความเข้มแข็ง การส่งเสริมความสามัคคี การมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียนนั้น สิ่งสำคัญผู้บริหารจะต้องคอยสอดส่องดูแล ให้กำลังใจ และจัดกิจกรรมมิตรสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสพบประสังสรรค์กัน ได้พูดคุยกันเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมถึงยกย่อง ชมเชย และให้รางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ทุกคน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะทำให้ครูในโรงเรียนเกิดความรักใคร่ปรองดองกัน แล้วยังเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของโรงเรียนอีกด้วย ส่วนแนวทางในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี การอำนวยความสะดวกและบำรุงขวัญแก่ผู้เรียน จากการศึกษา พบว่า ควรจัดให้มีการประกวดการแข่งขันทักษะวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้เพราะว่า การแข่งขันทักษะวิชาการ เป็นการทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันและฝึกฝนตนเองให้ได้รับชัยชนะ ซึ่งเมื่อได้รับชัยชนะก็จะทำให้ตนเองเกิดความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545, หน้า 22) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการแข่งขันเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้ และมีกำลังใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากบุคคล หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อฝึกฝนตนให้มีความชำนาญในเรื่องที่จะแข่งขัน เพื่อให้ได้รับรางวัล หรือชัยชนะ

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางในการกำหนดระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา นั้นคณะครู ผู้บริหาร ควรจัดทำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง และวางแผน ทั้งนี้เพราะว่าการวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งมีกระบวนการการตัดสินใจหรือแนวทางการกระทำอย่างมีระบบ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ซึ่งครู ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างดี จึงจำเป็นจะต้องช่วยกันในการกำหนดแนวทาง และวางแผนร่วมกัน พร้อมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องร่วมกันกำหนดระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของโรงเรียนให้ครอบคลุม และให้มีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนมากที่สุด สำหรับแนวทางในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า จัดให้มีการอบรมครูในโรงเรียน

เกี่ยวกับการจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ และสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ ทั้งนี้เพราะว่าการจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ และสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์นั้น ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการจัดทำที่ถูกต้อง ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องประสานผู้ที่มีความรู้ ความสามารถดังกล่าวมาอบรมให้ความรู้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ทุกคนสามารถจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ และสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้ สอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 18) ที่กล่าวว่า การวัดผลและประเมิน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่จะตัดสินคุณภาพของนักเรียน ในการวัดผลและประเมินผล ครูจะต้องมีความรู้ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหาแนวทาง หรือเชิญผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการวัดผลและประเมินที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนมาอบรมให้ความรู้แก่ครู และบุคลากรในโรงเรียน ส่วนแนวทางในการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน จากการศึกษา พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลที่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะ การศึกษาดูงานจะช่วยให้สามารถเข้าใจในหลักการ และวิธีการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นใหม่ ก็สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน มาพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545, หน้า 34) ที่กล่าวว่า การศึกษาดูงานเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตน ทำให้ได้พบ และได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทำให้เข้าใจในระบบงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาความรู้ ให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ ในขณะที่ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน สามารถพิจารณาได้จากการให้ความร่วมมือร่วมใจทำงานของทุกฝ่าย ได้แก่ คณะครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทั้งนี้เพราะว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนเป็นภาระงานที่ค่อนข้างหนัก การจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมิใช่เรื่องง่าย นักเรียนที่มีพฤติกรรมดีส่วนใหญ่ก็จะมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาภายในครอบครัว การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์นั้นทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกัน ในการที่จะพัฒนา หรือจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ จำนงค์ ทองประเสริฐ (2541, หน้า 15) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนนั้น โรงเรียนไม่สามารถ

ดำเนินการได้เพียงลำพัง แต่ทั้งนี้ต้องประสานขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนา หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ สำหรับรายชื่อ ถ้ามีรายงานผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้กับปกครองนักเรียน ทราบจะเกิดผลอย่างไร จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนจะมีความไว้วางใจต่อทางโรงเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ เป็นการบ่งบอกถึงการเอาใจใส่ของครูที่มีต่อศิษย์ ซึ่งก็จะทำให้ผู้ปกครองสามารถทราบถึงผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทั้งในด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม รวมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองมีความไว้วางใจในการจัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เช่นเดียวกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 98) ที่กล่าวว่า การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบเป็นระยะ เป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจโรงเรียน และอยากที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน ส่วนผลการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่ได้มาจะมีประโยชน์ต่อโรงเรียนอย่างไร จากการศึกษา พบว่า คณะครูหรือครูที่ปรึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องได้ ทั้งนี้เพราะว่า ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจะเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ครูที่รับนักเรียนในช่วงต่อระหว่างชั้น ได้ทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียน และสามารถที่จะหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 26) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนนั้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยครูที่รับช่วงต่อระหว่างชั้นเรียนจะต้องขอข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เพื่อนำมาศึกษา และสอบถามพฤติกรรมเพิ่มเติม ซึ่งถ้าครูมีข้อมูลนักเรียนอยู่ในมือ ก็จะทำให้การบริหารจัดการ หรือการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่าง แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน นำเสนอดังนี้

2.1 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร และครู เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่ดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การรับรู้ การคิด การประเมิน การเรียนรู้ และมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การสังเกต การสงสัย การอยากรู้คำตอบ การแสวงหา การคาดคะเน การหาข้อมูล และการตรวจสอบคำตอบ ซึ่งถ้าครูสามารถส่งเสริมหรือจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนใน

การคิด ในการปฏิบัติ รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 34 - 35) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการ หรือวิธีการต่างๆ ที่เป็นระบบ มีขั้นตอน ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ เพื่อใช้ประโยชน์ ในการพัฒนา ส่งเสริม หรือปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา เช่น การจัดทำ แผนการเรียนรู้ของครูผู้สอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสาระหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการสอนตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับกรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 4) ที่ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ ที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถเป็นผู้เรียนรู้อย่างมี อิสระเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ยอมรับความเป็นจริงแห่งตน และจาก การศึกษางานวิจัยแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ ศรีอุทธา (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยม ขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำแนก ตามตำแหน่ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ สุกุณา (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ประถมศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านจริยธรรม สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด พิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่ง ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในกรมปฏิบัติงาน พบว่าภาพรวมทั้ง 6 ด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครู เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ต้องอย่างมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันปัญหา สังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้น สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมา จากสภาพแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสารที่ไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคง ทางเศรษฐกิจ ทำให้ค่านิยมวัตถุนิยมมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่น อาทิ ปัญหาสังคม ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของ

ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ปัญหานักเรียนนักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวของกรมการศาสนา (2548, หน้า 19) พบว่า รากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริง คือ การที่นักเรียน นักศึกษา ได้รับการกล่อมเกลาทางจิตใจไม่เพียงพอ และในบางกรณีถูกละเลยจากสถานศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องจริยธรรม คุณธรรม จนทำให้ขาดความสำคัญต่อหน้าที่ ขาดความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต ขาดการใช้สติพิจารณาไตร่ตรอง และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่ ยุยง ส่งเสริม ชักจูงและโน้มน้าวอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลายทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้นักเรียนให้สัมฤทธิ์ได้ สอดคล้องกับอานนท์ สิมะกุลธร (2545, หน้า 63) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คุณภาพของผู้เรียนยังขาดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการ คือ คุณลักษณะในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่นเดียวกับปริญญา อินทรการุณเวช (2545, หน้า 24) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีการพัฒนามากที่สุดคือ คุณสมบัติด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และจากการศึกษางานวิจัยแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในกมลปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2542, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับประเสริฐ ศรีอุทธา (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.3 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีความตระหนักให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์จะเป็นตัวช่วยขัดเกลาจิตใจของนักเรียนให้มีความสงบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้คุณธรรมยังเป็นตัวกำหนดให้คนกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม ไม่ก่อความวุ่นวายให้สังคม ถ้าคนเรามีคุณธรรมสังคมก็จะมีแต่ความสงบสุขร่มเย็น แต่ถ้ามนุษย์ขาดคุณธรรมจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย แก่งแย่งชิงดีกันซึ่งจะก่อความเดือดร้อนให้แก่บุคคลที่อยู่รอบข้างหรือใกล้เคียง (พิสิษฐ์ ศิริรักษ์, 2540, หน้า 69) สอดคล้องกับวศิน อินทสระ (2541, หน้า 107) ที่กล่าวว่า คุณธรรมเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้คนเป็น

คนดี มีความรักสามัคคี มีความโอบอ้อมอารีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บุคคลที่มีคุณธรรม ย่อมนำสุขมาให้บุคคลรอบข้าง ทั้งนี้เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเนี่ยวรั้ง ความคุมพฤติกรรมที่ แสดงออกเพื่อตอบสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของ คนกลุ่มใหญ่ และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมมากระตุ้น และจาก การศึกษางานวิจัยแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม การพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับชัยวัฒน์ สุกุณา (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ประถมศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านจริยธรรม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในด้านความพร้อมของครู พบว่า โรงเรียนต้องพัฒนาให้ ครูมีความรอบรู้ในวิชาที่สอนเพิ่มมากขึ้น โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งเสริมให้ครู ได้ศึกษาคู่มือการสอนและนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน สำหรับด้านสถานที่ และสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนต้องปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการรักษาความสะอาดอาคารและ สภาพแวดล้อม โดยกำหนดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน จัดให้มีการประกวดห้องเรียน อาคารเรียน และจัดทำแผนการบำรุง ดูแล พัฒนาสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ มั่นคง ปลอดภัย และพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ และจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหาที่สอน ส่งเสริมให้มีการเรียนธรรมชาติศึกษา และการจัดทำโครงการคุณธรรมโดยเน้น

การทำงานเป็นกลุ่มที่ทุกคนมีส่วนร่วม ในขณะที่ด้านสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ พบว่า โรงเรียนต้องจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน ส่งเสริมให้ครูนำสื่อจากห้องถิ่น มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชน สำหรับด้านการนิเทศติดตาม พบว่า โรงเรียนต้องจัดทำแผนการนิเทศติดตามการพัฒนางานของครู ให้คำแนะนำ ส่งเสริม ยกย่องและชมเชยบุคลากรที่มีความตั้งใจจริงในการทำงาน ส่วนด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โรงเรียนต้องกำหนดระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง และจัดทำระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลของนักเรียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า และใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

จากผลการวิจัยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนารูปแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับนักเรียนในโรงเรียน ในสังกัดให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ในรูปแบบของการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับความมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัย เรื่อง ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน